

1) FELADAT (max. 5 pont) (Elméleti tesztkérdések: 5 × 1 pont. Csak a tökéletesen jó válasz ér 1 pontot)

Az alábbihoz hasonló saját táblázatba írja be a tesztek megoldását! Pl. jelölje X-jellel a jó válasz(oka)t.

	A	B	C	D	E
1.1.TESZT					
1.2.TESZT					
1.3.TESZT					
1.4.TESZT					
1.5.TESZT					

1.1) Adja meg a jó válasz vagy válaszok betűjelét! **Ideális közeg stacioner áramlására** mely alábbi állítás(ok) biztosan igaz(ak)?

- A) $\text{grad } \underline{v} = 0$ B) $\text{rot } \underline{v} = 0$ C) $\text{div } \underline{v} = 0$ D) $\frac{dq_V}{dV} = 0$ E) $\text{rot } g = 0$

1.2) Adja meg a jó válasz vagy válaszok betűjelét! Egy elemi folyadék-rész **lokális gyorsulása** az alábbi összefüggéssel írható fel:

- A) $\underline{a}_{lok} = \frac{\partial \underline{v}}{\partial t}$ B) $\underline{a}_{lok} = \frac{\partial \underline{r}}{\partial t}$ C) $\underline{a}_{lok} = \frac{\partial \underline{v}}{\partial r} \frac{\partial \underline{r}}{\partial t}$
 D) $\underline{a}_{lok} = \underline{D} \cdot \underline{v}$ E) $\underline{a}_{lok} = \underline{D}$

1.3) Adja meg a jó válasz vagy válaszok betűjelét! A **folytonosság tétel** általános alakja:

- A) $\int_V \frac{\partial \rho}{\partial t} dV + \int_A \rho \underline{v} d\underline{A} = 0$ B) $\frac{\partial \underline{v}}{\partial t} + \text{div}(\underline{v}) = 0$ C) $\frac{\partial p}{\partial t} + \text{div}(p\underline{v}) = 0$
 D) $\int_V \frac{d\underline{v}}{dt} dV + \int_V \text{div}(\rho \underline{v}) dV = 0$ E) $\frac{\partial \rho}{\partial t} + \text{div}(\rho \underline{v}) = 0$

1.4) Adja meg a jó válasz vagy válaszok betűjelét! Az **Euler-egyenlet** levezetése során használt egyetlen feltétel az alábbi.

- A) ideális közeg
 B) stacioner áramlás
 C) összenyomhatatlan közeg
 D) súrlódásmentes közeg
 E) viszkózus közeg

1.5) Adja meg a jó válasz vagy válaszok betűjelét! Hány „v” betű hiányzik a Bernoulli-egyenlet alábbi hiányos alakjából?

$$\int_1^2 \frac{\partial}{\partial t} \cdot d\underline{s} + \int_1^2 \text{grad} \frac{v^2}{2} \cdot d\underline{s} - \int_1^2 (\underline{v} \times \quad) \cdot d\underline{s} = \int_1^2 \quad \cdot d\underline{s} - \int_1^2 \frac{1}{\rho} \text{grad} \quad \cdot d\underline{s}$$

- A) 1db „v” betű hiányzik
 B) 2db „v” betű hiányzik
 C) 3db „v” betű hiányzik
 D) 4db „v” betű hiányzik
 E) 5db „v” betű hiányzik

2. FELADAT (10pont)

Egy $V_{\text{Tartály}}=1\text{m}^3$ térfogatú sűrített levegő tartályunk van, amelyet 5 bar túlnyomásra, azaz $p_T=p_0+5\text{bar}=6\text{bar}$ abszolút nyomásra töltöttünk fel. A levegő hőmérséklete $t_{\text{lev}}=20^\circ\text{C}$. Három éve még 10db 10m^3 -es tartályunk volt 50 bar túlnyomásra feltöltve és április 1-én minden akkori magyarországi fiúnak egy-egy szabványosan felfújott focilabdát ajándékoztunk. Idén a lányok kapnak ajándékot.

Magyarországon jelenleg az alábbi demográfiai létszámadatok állnak rendelkezésre:

	Összesen [fő]	ebből lány [fő]	ebből fiú [fő]
óvodások és iskolások	1 523 980	741 974	782 006
nappali felsőoktatásban tanulók	204 819	105 628	99 191
ÖSSZESEN	1 728 799	847 602	881 197

Minden lány egy-egy 100ml térfogatú parfümös üveget kap, amelybe 80ml (összenyomhatatlan) parfümfolyadékot töltünk és utána a maradék 20ml térfogatot a tartályunk segítségével sűrített levegővel töltjük fel 25 kPa túlnyomásra. Feltöltés előtti állapotban a parfümös üveg belső nyomása megegyezik a külső $p_0=10^5\text{Pa}$ környezeti nyomással. Az üveg térfogatát és a levegő $t_{\text{lev}}=20^\circ\text{C}$ hőmérsékletét is tekintjük állandónak, azaz feltöltés előtt és után azonosnak.

Adatok: $p_0=10^5\text{Pa}$; $R=287\text{ J}/(\text{kg}\cdot\text{K})$; $t_{\text{lev}}=20^\circ\text{C}$; $V_{\text{Tartály}}=1\text{m}^3$; $N=1\text{db}$; $V_{\text{üveg}}=100\text{ml}$;

KÉRDÉS: Van-e elég levegő ebben az 1db légtartályunkban ahhoz, hogy a 847602 lány mindegyike 1-1 db ilyen feltöltött parfümös üveget kapjon? (A tartályunk újratöltése nélkül.) Válaszát számítással indokolja!

MEGOLDÁS

3. FELADAT (10pont)

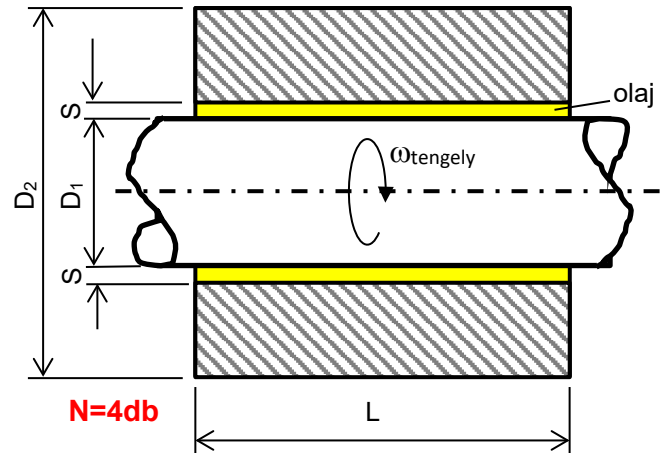
Egy $\varnothing D_1=150$ mm átmérőjű hajótengely $N=4$ db helyen csapágyazott: mind a négy helyen azonos $L=150$ mm hosszúságú és $\varnothing D_2=250$ mm külső átmérőjű álló csapágyház veszi körül (koncentrikus tengelyek). A tengely és a csapágyházak között lévő $S=60$ μm méretű rést ismert állandó 800 kg/m^3 sűrűségű és állandó $5 \cdot 10^{-6}$ m^2/s viszkozitású kenőolaj tölti ki. A tengely állandó $\omega_{\text{tengely}}=450$ $1/\text{s}$ szögsebességgel forog.

FELTÉTELEK:

stacioner állapot, az olaj newtoni folyadéknak tekinthető; $v_{\text{tang}}=f(r)$ lineáris sebességprofil a résben; $v_{\text{ax}}=0$; $v_{\text{rad}}=0$.

KÉRDÉSEK:

- A) Határozza meg 1db csapágyra a résben ébredő csúsztatófeszültséget, a súrlódásból adódó átlagos kerületi erőt és a veszteségnyomatékot!
- B) Határozza meg az összes $N=4$ db csapágyra vonatkozó súrlódási veszteségteljesítményt!
- C) Mely esetben csökken nagyobb mértékben a súrlódás okozta veszteségteljesítmény: ha a tengely fordulatszámát csökkentjük a felére, vagy ha fele ekkora viszkozitású olajat használunk? Válaszát számítással indokolja!

MEGOLDÁS

4.FELADAT (10pont) ! $g=9,81\text{N/kg}$!

A világ jelenleg legmagasabb épülete a Dubajban lévő Kalifa-torony (Burj Khalifa) a 828 m magasságával. Földszintje legyen a tengerszinten ($z_0=0\text{m}$), és legyenek az emeletei 5m magasak. Szokásos attrakció, hogy kérésre különböző színűre világítják ki a tornyot, így nemrég a magyar zászló piros-fehér-zöld színeivel volt kivilágítva. Azt tudjuk, hogy a kivilágítás az aljától mérve 40m-től 200m magasságig zöld, 200m-től 414m magasságig fehér, majd 414m magasság felett pedig piros színű volt.

ADATOK: Az I.S.A. adatok: $p_0 = 101325 \text{ Pa}$; $T_0 = 288 \text{ K}$; $R = 287 \text{ J}/(\text{kgK})$; $g = 9,81 \text{ N/kg}$

KÉRDÉSEK:

- A)** Határozza meg a torony középső fehér kivilágítású szegmensének alsó és felső határolómagasságaiban mérhető légnyomások különbségét! Izoterm atmoszféra feltétellel számoljon!
- B)** Mekkora az A) kérdésben szereplő nyomáskülönbség, ha nem izoterm atmoszféra, hanem a tengerszinti ($z_0=0\text{m}$) adatokkal kiszámolt állandó sűrűség feltétellel dolgozik?
- C)** Elég lenne-e egy 1m folyadékoszlop-kitérésű vízzel ($\rho_{\text{víz}}=1000\text{kg/m}^3$) töltött U-csöves manométer a torony teljes 828 m magasságának megfelelő légnyomáskülönbség mérésére? Izoterm atmoszféra és állandó sűrűség feltételekre is adja meg a válaszát!

5. FELADAT (10pont)

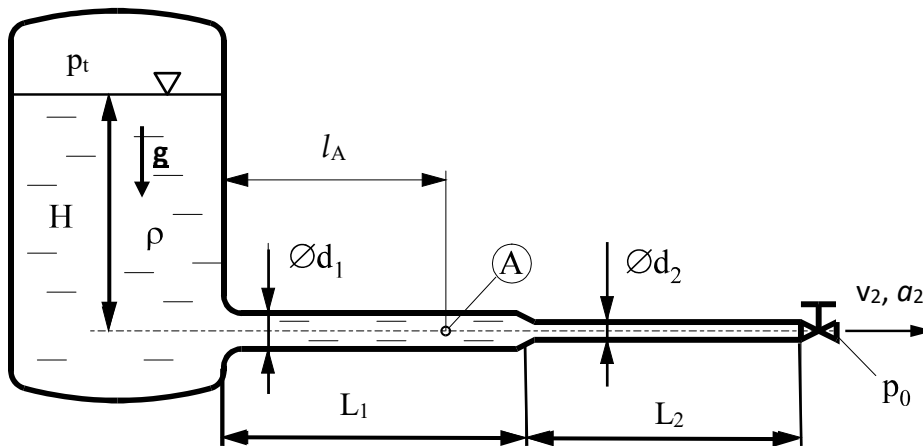
Egy felül zárt, $p_t=5 \cdot 10^5 \text{Pa}$ nyomású, vízzel $H=5\text{m}$ szintig töltött tartályhoz alul két különböző átmérőjű és hosszúságú, vízszintes tengelyű csőszakasz csatlakozik. A csővégen lévő gömbcsap alapállapotban teljesen zárt.

FELTÉTELEK: $\mu=0$, $\rho=\text{áll.}$, $A_{\text{tartály}} \gg A_{\text{cső}}$; az átmeneti idomok és a gömbcsap hosszúsága elhanyagolható. A gömbcsap be- és kiáramlási keresztmetszete azonos.

ADATOK: $p_0=10^5 \text{Pa}$; $\rho=10^3 \text{kg/m}^3$; $L_1=20\text{m}$; $L_2=10\text{m}$; $l_A=15\text{m}$; $d_1=200\text{mm}$; $d_2=100\text{mm}$; $g=10\text{N/kg}$

KÉRDÉSEK:

- A) Számítsa ki a víz csővégi gyorsulását a gömbcsap hirtelen nyitásának $t_0=0\text{s}$ időpillanatában! $a_2=?$
- B) Számítsa ki a víz „A” pontbeli gyorsulását abban a nyitás utáni, de még stacioner állapot előtti $t_0 < t < \infty$ időpillanatban, amikor az „A” pontban az áramlási sebesség pontosan $v_{A,t}=5\text{m/s}$ értékű? $a_{A,t}=?$
- C) Számítsa ki „A” pontbeli p_A statikus nyomás értékét a stacioner áramlási állapotban! $p_{A,\text{stac}}=?$

MEGOLDÁS